

LIITE 7: Ote THL:n rokottajan käsikirjasta

Miten arvioin rokotuksen ja oireiden välistä syy-yhteyttä?

- Rokotteen haittavaikutus
- Haittatapahtuma rokotuksen yhteydessä
- Rokotuksen ja oireiden välinen syy-yhteys jaetaan viiteen luokkaan
-

Kun epäilet rokotuksen aiheuttaneen haittavaikutuksen, arvioi, voiko oire johtua rokotuksesta. Oireiden syy-yhteyden arviointi on osa rokotuksen haittavaikutuksen jälkeistä selvittelyä. Kerro havaittujen oireiden syy-yhteydestä rokotettavalle tai hänen huoltajilleen ennen rokotusten jatkamista

Rokotteen haittavaikutus

- Tapahtuma, jossa rokottaminen aiheuttaa haitallisen vaikutuksen.

Haittatapahtuma rokotuksen yhteydessä

- Mikä tahansa tapahtuma, joka ilmaantuu rokottamisen jälkeen, mutta joka ei välttämättä liity siihen.

Kun arvioit syy-yhteyttä, sinun on keskeistä tietää rokottamisen ja oireen ilmaantumisen **ajallinen yhteys**. Selvitä myös onko haittatapahtumalle muuta **vaihtoehtoista selitystä**.

Usein jokin muu tekijä vaikuttaa samanaikaisesti rokotteen kanssa ja voi olla oireen todellinen aiheuttaja tai selittää osan oireista. Esimerkiksi:

- Virusinfektiot ovat pikkulapsilla tavallisia ja ne aiheuttavat usein kuumetta, ärtyisyyttä ja muita yleisoireita.
- Ruoka-aineallergia, ihon paikallinen ärsytys tai virusinfektio on syy ihottumaan huomattavasti useammin kuin rokotus.

Yksittäisen rokotetun kohdalla on lähes mahdotonta tietää aivan varmasti, johtuuko oire rokotuksesta vai esimerkiksi samanaikaisesta virusinfektiosta tai muusta syystä.

Jatkorokotukset voi yleensä antaa normaalisti.

Rokotuksen ja oireiden välinen syy-yhteys jaetaan viiteen luokkaan

- 1. Syy-yhteyttä pidetään varmana
- 2. Syy-yhteyttä pidetään todennäköisenä
- 3. Syy-yhteyttä pidetään mahdollisena
- 4. Syy-yhteyttä pidetään epätodennäköisenä
- 5. Haittavaikutuksen ei katsota liittyvän rokotukseen

1. Syy-yhteyttä pidetään varmana, jos

- haitallisen oireen ja rokotuksen välillä on järkevä ajallinen yhteys
- oireen ilmaantumiselle on järkevä biologinen mekanismi
- rokotteen tiedetään aikaisemmin aiheuttaneen samankaltaisia oireita
- muuta todennäköisempää syytä oireelle ei löydy.

Esimerkiksi: BCG-rokotteen sisältämää heikennettyä taudinaiheuttajaa löytyy imusolmukepaiseen eritteestä.

2. Syy-yhteyttä pidetään todennäköisenä, jos

- haitallisen oireen ja rokotuksen välillä on järkevä ajallinen yhteys
- rokotteen tiedetään aikaisemmin aiheuttaneen samantapaisia haittavaikutuksia
- muuta todennäköisempää selitystä oireelle ei löydy.

Esimerkiksi: Rokotusraajan paikalliset oireet johtuvat yleensä rokotuksesta.

3. Syy-yhteyttä pidetään mahdollisena, jos

- haitallisen oireen ja rokotuksen välillä on järkevä ajallinen yhteys, mutta jokin toinen syy on yhtä todennäköinen kuin rokotus.

Esimerkiksi: Samanaikainen virusinfektio voi aiheuttaa kuumeen nousun tai selittää osittain rokottamisen jälkeen ilmaantuneen kuumeen.

4. Syy-yhteyttä pidetään epätodennäköisenä, kun

- haitallisen oireen ja rokotuksen välillä on kyseenalainen ajallinen yhteys
- jokin muu tekijä on rokotetta todennäköisemmin oireen taustalla.

Esimerkiksi: Lapsi joutuu rokotuksen jälkeen useita päiviä kestäneen korkean kuumeen takia sairaalaan, ja hänellä todetaan virtsatieinfektio.

5. Haittavaikutuksen ei katsota liittyvän rokotukseen, jos

- haittatapahtuma tai oire on alkanut jo ennen rokottamista
- oireelle löytyy muu luonnollinen, selkeä syy tai selitys.

Esimerkiksi: Lapsi sairastuu kausi-influenssarokotuksen jälkeen keuhkokuumeeseen. Sairaalassa hänellä todetaan pneumokokki-infektio.

http://www.thl.fi/fi_FI/web/rokottajankasikirja-fi/miten-arvioin-rokotuksen-ja-oireiden-syy-yhteytta#Rokotuksen%20ja%20oireiden%20välinen%20syy-yhteys%20jaetaan%20viiteen%20luokkaan